TIESAS SPRIEDUMS (otrā palāta)

2008. gada 25. jūlijā [*]

Lieta C-237/07

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši EKL 234. pantam, ko *Bundesverwaltungsgericht* (Vācija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2007. gada 29. martā un kas Tiesā reģistrēts 2007. gada 14. maijā, tiesvedībā

Dieter Janecek

pret

Freistaat Bayern.

TIESA (otrā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs K. V. A. Timmermanss [*C. W. A. Timmermans*], tiesneši L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*], K. Šīmans [*K. Schiemann*], J. Makarčiks [*J. Makarczyk*] un Ž. K. Bonišo [*J.-C Bonichot*] (referents),

[*] Tiesvedības valoda — vācu.

ģenerāladvokāts J. Mazaks [*J. Mazák*],
sekretārs B. Fileps [*B. Fülöp*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2008. gada 5. jūnija tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— Janeceka [*Janecek*] vārdā — R. Klingers [*R. Klinger*], *Rechtsanwalt*,

— Nīderlandes valdības vārdā — K. Viselsa [*C. Wissels*] un M. de Hrāfe [*M. De Grave*], pārstāvji,

— Austrijas valdības vārdā — K. Pezendorfere [*C. Pesendorfer*], pārstāve,

— Eiropas Kopienu Komisijas vārdā — F. Erlbahers [*F. Erlbacher*], kā arī A. Alkovera Sanpedro [*A. Alcover San Pedro*] un D. Rekja [*D. Recchia*], pārstāvji,

ņemot vērā pēc ģenerāladvokāta uzklausīšanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerāladvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Padomes 1996. gada 27. septembra Direktīvas 96/62/EK par apkārtējā gaisa kvalitātes novērtēšanu un pārvaldību (OV L 296, 55. lpp.), kura grozīta ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 29. septembra Regulu (EK) Nr. 1882/2003 (OV L 284, 1. lpp., turpmāk tekstā — "Direktīva 96/62"), 7. panta 3. punktu.

2 Šis lūgums tika iesniegts tiesvedībā starp Janeceku un *Freistaat Bayern* [Bavārijas brīvvalsti] par lūgumu, lai pēdējai tiktu noteikts pienākums izstrādāt rīcības plānu gaisa kvalitātei *Landshuter Allee* sektorā Minhenē, kur dzīvo prasītājs, šajā plānā iekļaujot īstermiņa pasākumus, lai nodrošinātu Kopienu tiesību aktos noteiktās makrodaļiņu emisijas gaisā robežas ievērošanu.

Atbilstošās tiesību normas

Kopienu tiesiskais regulējums

3 Saskaņā ar Direktīvas 96/62 divpadsmito apsvērumu

"[..] vides un veselības aizsardzībai dalībvalstīm jāpieņem lēmumi un jārīkojas gadījumos, kad robežvērtības tiek pārsniegtas, lai konkrētā termiņā tās atkal tiktu ievērotas".

4 Direktīvas 96/62 I pielikumā ir ietverts to piesārņojošo vielu saraksts, ko aplūko apkārtējā gaisa kvalitātes novērtēšanā un pārvaldībā. Šī saraksta 3. punktā ir minētas "sīkas daļiņas, piemēram, kvēpi (ar daļiņu izmēru līdz 10 μm [PM_{10}])".

5 Direktīvas 96/62 7. pantā ar nosaukumu "Apkārtējā gaisa kvalitātes uzlabošana. Vispārīgas prasības" ir noteikts šādi:

"1. Dalībvalstis veic robežvērtību ievērošanas nodrošināšanai vajadzīgos pasākumus.

[..]

3. Dalībvalstis izstrādā rīcības plānus, kur gadījumiem, kad pastāv robežvērtību un/vai trauksmes sliekšņu pārsniegšanas risks, paredz īstermiņa pasākumus šā riska un šādu notikumu varbūtējā ilguma samazināšanai. [..]"

6 Šīs direktīvas 8. pantā ar nosaukumu "Pasākumi zonās, kurās piesārņojuma līmenis pārsniedz robežvērtību" ir paredzēts:

"1. Dalībvalstis sastāda zonu un aglomerāciju sarakstu, kurās viena vai vairāku piesārņojošu vielu koncentrācija pārsniedz robežvērtības un pielaides summu.

Ja kādai piesārņojošai vielai pielaide nav noteikta, zonas un aglomerācijas, kurās tās radītais piesārņojums pārsniedz noteikto robežvērtību, pielīdzina šā punkta pirmajā daļā minētajām zonām un aglomerācijām un uz tām attiecas 3., 4. un 5. punkta noteikumi.

2. Dalībvalstis sastāda zonu un aglomerāciju sarakstu, kurās vienas vai vairāku piesārņojošu vielu radītais piesārņojums pārsniedz robežvērtību, bet ir mazāks par robežvērtības un pielaides summu.

3. Šā panta 1. punktā minētajās zonās un aglomerācijās dalībvalstis veic pasākumus, lai nodrošinātu, ka tiek izstrādāts un īstenots plāns vai programma piesārņojuma samazināšanai līdz robežvērtībai noteiktā termiņā.

Minētais plāns vai programma jānodod atklātībai, un tajā obligāti jābūt vismaz IV pielikumā uzskaitītajai informācijai.

4. Šā panta 1. punktā minētajās zonās un aglomerācijās, kurās robežvērtības pārsniedz vairākas piesārņojošas vielas, dalībvalstis izstrādā vienotu plānu šo vielu radītā piesārņojuma samazināšanai.

[..]"

7 Padomes 1999. gada 22. aprīļa Direktīvas 1999/30/EK par robežvērtību noteikšanu sēra dioksīda, slāpekļa dioksīda un slāpekļa oksīdu, makrodaļiņu un svina koncentrācijai apkārtējā gaisā (OV L 163, 41. lpp.) 5. panta 1. punktā ir noteikts:

"Dalībvalstis veic pasākumus, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu, ka saskaņā ar 7. pantu noteiktā PM_{10} makrodaļiņu koncentrācija apkārtējā gaisā III pielikuma I iedaļā norādītajos termiņos nepārsniedz tajā noteiktās robežvērtības.

Direktīvas III pielikuma I iedaļā noteiktās pielaides piemēro saskaņā ar 8. pantu Direktīvā 96/62/EK."

8 Direktīvas 1999/30 III pielikuma tabulas 1. posma 1. punktā ir paredzētas makrodaļiņu PM_{10} robežvērtības.

Valsts tiesiskais regulējums

9 Direktīva 96/62 Vācijas tiesiskajā regulējumā tika transponēta ar Likumu par aizsardzību pret kaitīgu ietekmi uz apkārtējo vidi gaisa piesārņojuma, trokšņu, satricinājumu un līdzīgu procesu dēļ (*Gesetz zum Schutz vor schädlichen Umwelteinwirkungen durch Luftverunreinigungen, Geräusche, Erschütterungen und ähnliche Vorgänge*) redakcijā, kas publicēta 2002. gada 26. septembrī (*BGBl.* I, 3830. lpp.), kurā grozījumi izdarīti ar 2005. gada 25. jūnija likumu (*BGBl.* I, 1865. lpp., turpmāk tekstā — "Federālais likums par aizsardzību pret piesārņojumu").

10 Federālā likuma par aizsardzību pret piesārņojumu 45. pantā ar nosaukumu "Gaisa kvalitātes uzlabošana" ir noteikts:

"1. Kompetentajām iestādēm it īpaši ar 47. pantā paredzēto plānu palīdzību ir jāveic pasākumi, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu 48.a pantā paredzēto emisiju robežvērtību ievērošanu.

[..]"

11 Šī likuma 47. pantā ar nosaukumu "Gaisa kvalitātes plāni, rīcības plāni, reģionālie tiesību akti" ir paredzēts:

"1. Gadījumā, kad tiek pārsniegta robežvērtības un noteikumos saskaņā ar 48.a panta 1. punktu paredzētās pielaides summa, kompetentajām iestādēm ir jāizstrādā noteikumu prasībām atbilstošs gaisa kvalitātes plāns, paredzot pasākumus, kas vajadzīgi, lai ilglaicīgi samazinātu gaisa piesārņojumu.

2. Gadījumos, kad pastāv risks pārsniegt robežvērtības vai noteikumos saskaņā ar 48.a panta 1. punktu paredzētos emisiju trauksmes sliekšņus, kompetentajai iestādei ir jāizstrādā rīcības plāns, tajā ietverot īstermiņa pasākumus pārsniegšanas riska samazināšanai un ilguma ierobežošanai. Rīcības plāni saskaņā ar 1. punktu var ietilpt gaisa kvalitātes plāna ietvaros.

[..]"

12 Federālā likuma par aizsardzību pret piesārņojumu 47. pantā minētās emisiju robežvērtības ir noteiktas minētā likuma piemērošanas 22. noteikumos, kuru 4. panta 1. punktā ir paredzēts:

"PM_{10} emisiju vidējā robežvērtība 24 stundās, ņemot vērā sabiedrības veselības aizsardzību, ir 50 $\mu g/m^3$; kalendārā gada laikā ir pieļaujami 35 pārsniegšanas gadījumi [..]."

Pamata prāva un prejudiciālie jautājumi

13 Janeceks dzīvo *Landshuter Allee* malā, Minhenes pilsētas vidienē, aptuveni 900 metrus uz ziemeļiem no gaisa kvalitātes mērījumu stacijas.

14 Šajā stacijā veiktie mērījumi liecina, ka 2005. un 2006. gadā PM_{10} makrodaļiņu emisijas robežvērtības tika pārsniegtas krietni vairāk nekā 35 reizes, kas ir Federālajā likumā par aizsardzību pret piesārņojumu noteiktais maksimums.

15 Nav apstrīdēts, ka Minhenes pilsētai ir rīcības plāns gaisa kvalitātei, kurš tika atzīts par saistošu 2004. gada 28. decembrī.

16 Tomēr prasītājs pamata prāvā cēla prasību *Verwaltungsgericht München* [Minhenes Administratīvajā tiesā], prasot, lai *Freistaat Bayern* izstrādātu gaisa kvalitātes rīcības plānu *Landshuter Allee* sektorā, nosakot īstermiņa pasākumus, lai nodrošinātu PM_{10} makrodaļiņu emisijām paredzēto 35 robežvērtības nepārsniegšanu gadā ievērošanu. Šī tiesa prasību noraidīja kā nepamatotu.

17 *Verwaltungsgerichtshof* [Augstākā Administratīvā tiesa], kurā tika iesniegta apelācijas sūdzība, pauda citu viedokli, atzīdama, ka vietējie iedzīvotāji var prasīt kompetentajām iestādēm izstrādāt rīcības plānu, bet tie nevar prasīt, lai plānā būtu ietverti pasākumi PM_{10} makrodaļiņu emisiju robežvērtību īstermiņa ievērošanas nodrošināšanai. Šī tiesa uzskata, ka valsts iestādēm ir tikai jānodrošina šī mērķa izpilde ar rīcības plāna palīdzību tiktāl, ciktāl ir iespējams un ir samērīgi ar šo mērķi. Tādēļ tā uzdeva *Freistaat Bayern* izstrādāt rīcības plānu, kurā būtu ievēroti šie noteikumi.

18 Janeceks un *Freistaat Bayern* *Verwaltungsgerichtshof* spriedumu pārsūdzēja *Bundesverwaltungsgericht* [Federālajā Administratīvajā tiesā]. Šī tiesa norādīja, ka prasītājam pamata prāvā nav tiesību pieprasīt rīcības plāna izstrādi saskaņā ar Federālā likuma par aizsardzību pret piesārņojumu 47. panta 2. punktu. Minētā tiesa turklāt uzskata, ka Direktīvas 96/62 7. panta 3. punktā nedz saturiski, nedz burtiski nav paredzētas tiesības indivīdam prasīt šāda plāna izstrādi.

19 Iesniedzējtiesa paskaidro, ka kaut arī rīcības plāna nesagatavošana, pat ja tā ir bijusi nelikumīga, saskaņā ar valsts tiesībām neskar prasītāja pamata prāvā tiesības, tam tomēr nav liegti līdzekļi, lai panāktu attiecīgā regulējuma ievērošanu. Aizsardzība pret PM_{10} makrodaļiņu nelabvēlīgajām sekām būtu jānodrošina ar pasākumiem, kas

no šāda plāna nav atkarīgi un kurus attiecīgās personas var pieprasīt īstenot kompetentajām iestādēm. Tādējādi tiktu nodrošināta efektīva aizsardzība apstākļos, kas pielīdzināmi rīcības plāna izstrādes apstākļiem.

20 *Bundesverwaltungsgericht* tomēr atzīst, ka daļā doktrīnas pastāv citādi viedokļi saistībā ar attiecīgajām Kopienu tiesību normām, saskaņā ar kuriem trešām personām ir tiesības pieprasīt rīcības plānu izstrādi, kā tas apstiprināts 1991. gada 30. maija spriedumā lietā C-59/89 Komisija/Vācija (*Recueil*, I-2607. lpp.).

21 Šādos apstākļos *Bundesverwaltungsgericht* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai [..] Direktīvas 96/62[..] 7. panta 3. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka trešai personai, kuras veselībai tiek nodarīts kaitējums, ir subjektīvas tiesības prasīt izstrādāt rīcības plānu arī tad, ja tā neatkarīgi no rīcības plāna savu subjektīvo tiesību uz aizsardzību pret kaitējumu veselībai sakarā ar to, ka ir pārsniegta makrodaļiņu PM_{10} emisiju robežvērtība, var panākt, ceļot prasību par iestādes iesaistīšanos?

2) Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir apstiprinoša, vai trešai personai, kuras veselībai kaitē makrodaļiņas PM_{10}, ir tiesības prasīt šāda rīcības plāna izstrādi, kurā ir noteikti īsterminā veicamie pasākumi, ar kuriem nodrošina, ka makrodaļiņu PM_{10} emisiju robežvērtība tiek stingri ievērota?

3) Ja atbilde uz otro jautājumu ir noliedzoša, kādā apjomā ar rīcības plānā noteiktajiem pasākumiem ir jāsamazina robežvērtības pārsniegšanas risks un jāierobežo šādas pārsniegšanas ilgums? Vai rīcības plāns saskaņā ar progresīvas pieejas

principu var aprobežoties ar pasākumiem, kuri gan nenodrošina robežvērtību ievērošanu, bet īstermiņā tomēr veicina apkārtējā gaisa kvalitātes uzlabošanos?"

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Tiesai iesniegtie apsvērumi

22 Prasītājs pamata prāvā norāda, ka visos gadījumos, kad valsts iestādes nav ievērojušas direktīvas noteikumus sabiedrības veselības aizsardzībai un tādēļ var tikt apdraudēta cilvēku veselība, tiem ir jābūt iespējai atsaukties uz tajā ietvertajām imperatīvajām normām (attiecībā uz Padomes 1980. gada 15. jūlija Direktīvu 80/779/EEK par gaisa kvalitātes robežvērtībām un sēra dioksīda un suspendēto daļiņu orientējošām vērtībām (OV L 229, 30. lpp.) skat. 1991. gada 30. maija spriedumu lietā C-361/88 Komisija/Vācija, *Recueil*, I-2567. lpp., 16. punkts, attiecībā uz Padomes 1975. gada 16. jūnija Direktīvu 75/440/EEK par dzeramā ūdens ieguvei paredzētā virszemes ūdens kvalitāti dalībvalstīs (OV L 194, 26. lpp.) un Padomes 1979. gada 9. oktobra Direktīvu 79/869/EEK par dzeramā ūdens ieguvei paredzētā virszemes ūdens mērīšanas metodēm un paraugu ņemšanas un analīžu biežumu dalībvalstīs (OV L 271, 44. lpp.) skat. 1991. gada 17. oktobra spriedumu lietā C-58/89 Komisija/Vācija, *Recueil*, I-4983. lpp., 14. punkts).

23 Uzskatīdams, ka Direktīvas 96/62 mērķis ir sabiedrības veselības aizsardzība, prasītājs pamata prāvā norāda, ka minētās direktīvas 7. panta 3. punkts ir imperatīva norma, kas paredz rīcības plāna izstrādi, ja pastāv kaut neliels robežvērtības pārsniegšanas risks. Pienākums izstrādāt šādu plānu attiecīgā gadījumā, kas pamata prāvā nav apstrīdēts, līdz ar to esot norma, uz ko prasītājs varot atsaukties, pamatojoties uz šī sprieduma iepriekšējā punktā minēto judikatūru.

24 Attiecībā uz rīcības plāna saturu prasītājs pamata prāvā uzskata, ka plānā esot jāparedz visi pasākumi, lai nodrošinātu, ka robežvērtību pārkāpšanas periodi ir pēc iespējas īsi. Tas izrietot it īpaši no Direktīvas 96/62 7. panta 3. punkta sistēmas, kurā ir skaidri norādīts, ka rīcības plāni ir jāizstrādā, ja pastāv šo vērtību pārkāpšanas risks, un šīs direktīvas 8. panta 3. punkta sistēmai, kurā ir paredzēts, ka gadījumā, kad šīs robežvērtības jau ir pārkāptas, dalībvalstīm ir jāveic pasākumi, lai izstrādātu vai īstenotu plānu robežvērtības sasniegšanai noteiktā termiņā.

25 Nīderlandes valdība uzskata, ka ar Direktīvas 96/62 7. panta 3. punktu trešām personām netiek piešķirtas subjektīvas tiesības prasīt rīcības plāna izstrādi. Dalībvalstīm esot plaša diskrecionārā vara kā rīcības plānu pieņemšanā, tā arī to satura noteikšanā.

26 No šīs pašas normas izrietot, ka Kopienu likumdevējs ir vēlējies piešķirt dalībvalstīm pilnvaras izstrādāt rīcības plānu un pieņemt papildpasākumus, kādus tās uzskata par vajadzīgiem un samērīgiem paredzētā mērķa sasniegšanai.

27 Tādēļ Direktīvas 96/62 7. panta 3. punktā dalībvalstīm neesot paredzēts nekāds pienākums attiecībā uz rezultātu. To rīcībā esošā plašā diskrecionārā vara ļaujot tām līdzsvarot dažādās intereses un pieņemt konkrētus pasākumus, ņemot vērā gan robežvērtību ievērošanu, gan arī citas intereses un pienākumus, kā, piemēram, brīvu pārvietošanos Eiropas Savienībā.

28 Līdz ar to dalībvalstīm esot pienākums vienīgi izstrādāt rīcības plānu, nosakot pasākumus, kas veicami īstermiņā, lai samazinātu minēto vērtību pārsniegšanas risku vai saīsinātu tās ilgumu.

29 Austrijas valdība atgādina, ka Tiesa ir atzinusi, ka Kopienu tiesību normas, kurās sabiedrības veselības aizsardzības nolūkos ir paredzētas robežvērtības, arī indivīdiem piešķir tiesības attiecībā uz šo vērtību ievērošanu, kuras tie var izmantot tiesā (iepriekš minētais 1991. gada 30. maija spriedums lietā C-59/89 Komisija/Vācija).

30 Šī valdība tomēr uzskata, ka, kaut arī Direktīvas 96/62 7. panta 3. punktam varētu būt tieša iedarbība, no tā neizriet, ka ar šo normu indivīdiem tiek piešķirtas subjektīvas tiesības prasīt rīcības plāna izstrādi, jo, pēc tās domām, šajā normā ir paredzēta tikai tādu pasākumu veikšana, lai veicinātu robežvērtību ievērošanu valstu programmu ietvaros.

31 Komisija uzskata, ka no Direktīvas 96/62 teksta un it īpaši no 7. panta 3. punkta un 2. panta 5. punkta, kā arī tās divpadsmitā apsvēruma kombinācijas izriet, ka robežvērtību makrodaļiņu emisijām noteikšanas mērķis ir sabiedrības veselības aizsardzība. Tiesa attiecībā uz tādām pašām normām esot atzinusi, ka visos gadījumos, kad robežvērtību pārsniegšana var apdraudēt sabiedrības veselību, indivīdi var atsaukties uz šīm normām, lai panāktu savu tiesību ievērošanu (iepriekš minētie 1991. gada 30. maija spriedumi lietā C-361/88 Komisija/Vācija, 16. punkts, un lietā C-59/89 Komisija/Vācija, 19. punkts, kā arī 1991. gada 17. oktobra spriedums lietā Komisija/Vācija, 14. punkts).

32 Šajos spriedumos konkretizētie principi esot piemērojami Direktīvā 96/62 paredzētajiem rīcības plāniem. Tādēļ kompetentajai iestādei esot jāizstrādā šādi plāni, kolīdz ir izpildīti šajā direktīvā paredzēties nosacījumi. No tā izrietot, ka trešā persona, kuru ir skārusi robežvērtību pārsniegšana, var pieprasīt, lai tiktu izstrādāts rīcības plāns, kas nepieciešams direktīvā noteikto robežvērtību ievērošanas mērķa sasniegšanai.

33 Attiecībā uz rīcības plānu saturu Komisija savu atbildi pamato ar Direktīvas 96/62 7. panta 3. punktu, saskaņā ar kuru šajos rīcības plānos ir jāparedz "īstermiņa pasākumi šā riska un šādu notikumu varbūtējā ilguma samazināšanai". Tā uzskata, ka kompetentajai iestādei ir diskrecionārā vara, lai veiktu tādus pasākumus, kādus tā

uzskata par vispiemērotākajiem, ar nosacījumu, ka tie tiek izstrādāti, ņemot vērā faktiskās iespējas un juridisko samērīgumu, lai panāktu līmeņu, kas ir zemāki par paredzētajām robežvērtībām, sasniegšanu pēc iespējas īsākā laikā.

Tiesas atbilde

Par rīcības plānu izstrādi

34 Ar savu pirmo jautājumu *Bundesverwaltungsgericht* vaicā, vai indivīdam ir tiesības prasīt valsts kompetentajām iestādēm rīcības plāna izstrādi Direktīvas 96/62 7. panta 3. punktā paredzētajā gadījumā, kad pastāv risks pārsniegt robežvērtības vai trauksmes sliekšņus.

35 Ar šo normu dalībvalstīm ir paredzēts konkrēts pienākums izstrādāt rīcības plānus kā gadījumos, kad pastāv risks pārsniegt robežvērtības, tā arī gadījumos, kad pastāv risks pārsniegt trauksmes sliekšņus. Šo interpretāciju, kura izriet no Direktīvas 96/62 7. panta 3. punkta formulējuma, turklāt apstiprina arī tās divpadsmitais apsvērums. Attiecībā uz robežvērtībām paredzētais *a fortiori* ir piemērojams arī attiecībā uz trauksmes sliekšņiem, attiecībā uz kuriem šīs direktīvas 2. pantā, kurā ir definēti dažādi šajā direktīvā izmantotie jēdzieni, ir paredzēts, ka dalībvalstīm "jāveic šajā direktīvā noteiktie neatliekamie pasākumi".

36 Turklāt saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru indivīdi pret valsts iestādēm var atsaukties uz direktīvas normām, ja tās ir beznosacījuma un pietiekami skaidras (šajā sakarā skat. 1979. gada 5. aprīļa spriedumu lietā 148/78 *Ratti*, *Recueil*, 1629. lpp., 20. punkts). Kompetentajām valsts iestādēm un tiesām iespēju robežās ir jāinterpretē

valsts tiesību normas tādējādi, lai tās atbilstu šīs direktīvas mērķiem (šajā sakarā skat. 1990. gada 13. novembra spriedumu lietā C-106/89 *Marleasing*, *Recueil*, I-4135. lpp., 8. punkts). Gadījumā, kad šādu interpretāciju nav iespējams sniegt, tām šīs ar direktīvu nesaderīgās valsts tiesību normas nav jāpiemēro.

37 Tādējādi, kā vairākkārt atkārtojusi Tiesa, noteikt, ka skartās personas nevar atsaukties uz attiecīgajā direktīvā paredzēto pienākumu, nebūtu saderīgi ar saistošo raksturu, kas ar EKL 249. pantu piešķirts direktīvām. Šis apsvērums it īpaši ir attiecināms uz direktīvām, kuru mērķis ir pārvaldīt, kā arī samazināt gaisa piesārņojumu un ar kurām tādējādi vēlas panākt sabiedrības veselības aizsardzību.

38 Tādējādi Tiesa ir atzinusi, ka visos tajos gadījumos, kad pasākumu, kas paredzēti direktīvās par gaisa un dzeramā ūdens kvalitāti un kuru mērķis ir sabiedrības veselības aizsardzība, neizpilde var apdraudēt cilvēku veselību, tie var atsaukties uz šo direktīvu imperatīvajām normām (skat. iepriekš minētos 1991. gada 30. maija spriedumus lietā C-361/88 Komisija/Vācija un lietā C-59/89 Komisija/Vācija, kā arī 1991. gada 17. oktobra spriedumu lietā Komisija/Vācija).

39 No iepriekš minētā izriet, ka fiziskām vai juridiskām personām, kuras tieši skar risks, kas saistīts ar robežvērtību vai trauksmes sliekšņu pārsniegšanu, ir tiesības no kompetentajām iestādēm, atbilstošā gadījumā vēršoties kompetentajās tiesās, prasīt rīcības plāna izstrādi, kolīdz pastāv šāds risks.

40 Apstāklim, ka šo personu rīcībā ir citi līdzekļi, it īpaši tiesības prasīt kompetentajām iestādēm veikt konkrētus pasākumus piesārņojuma mazināšanai, kā tas atbilstoši iesniedzējtiesas norādītajam paredzēts Vācijas tiesībās, šajā gadījumā nav nozīmes.

41 Pirmkārt, Direktīvā 96/62 nekādi neierobežo pasākumus, kurus var īstenot saskaņā ar citām valsts tiesību normām; otrkārt, tajā ir paredzēta specifiska plānošana, kā tas noteikts tās divpadsmitajā apsvērumā, "vides aizsardzībai", ievērojot visus svarīgos apstākļus, kā, piemēram, rūpniecisko iekārtu darbības vai pārvietošanas prasības.

42 Tādēļ uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 96/62 7. panta 3. punkts ir interpretējams tādējādi, ka robežvērtību vai trauksmes sliekšņu pārsniegšanas riska gadījumā tieši skartajām personām ir jābūt tiesībām pieprasīt kompetentajām valsts iestādēm izstrādāt rīcības plānu, kaut arī tām saskaņā ar valsts tiesībām ir pieejami arī citi līdzekļi, lai panāktu, ka šīs iestādes veic pasākumus pret gaisa piesārņojumu.

Par rīcības plānu saturu

43 Ar otro un trešo jautājumu *Bundesverwaltungsgericht* vaicā, vai kompetentajām valsts iestādēm ir pienākums veikt pasākumus, lai īsterminā sasniegtu attiecīgās robežvērtības, vai arī tās var aprobežoties ar pasākumiem pārsniegšanas, kā arī tās ilguma samazināšanai, un kuri tādējādi uzlabo situāciju pakāpeniski.

44 Saskaņā ar Direktīvas 96/62 7. panta 3. punktu rīcības plānos ir jāietver pasākumi, "kur gadījumiem, kad pastāv robežvērtību un/vai trauksmes sliekšņu pārsniegšanas risks, paredz īsterminā pasākumus šā riska un šādu notikumu varbūtējā ilguma samazināšanai". No šī formulējuma izriet, ka dalībvalstīm nav pienākuma veikt pasākumus, lai nerastos neviens pārsniegšanas gadījums.

45 Turpretim no minētās direktīvas, kuras mērķis ir integrēta piesārņojuma samazināšana, sistēmas izriet, ka dalībvalstīm ir jāveic pasākumi, lai līdz minimumam samazinātu pārsniegšanas risku un tās ilgumu, ņemot vērā visus tobrīd pastāvošos apstākļus un intereses.

46 No šī aspekta raugoties, ir jāatgādina, ka, kaut arī dalībvalstīm ir diskrecionārā vara, Direktīvas 96/62 7. panta 3. punktā tai ir paredzēti ierobežojumi, uz kuriem var atsaukties valstu tiesās (šajā sakarā skat. 1996. gada 24. oktobra spriedumu lietā C-72/95 *Kraaijeveld* u.c., *Recueil*, I-5403. lpp., 59. punkts) saistībā ar to pasākumu piemērotību, kuriem ir jābūt ietvertiem rīcības plānā pārsniegšanas riska un ilguma samazināšanai, ņemot vērā līdzsvaru, kas ir jānodrošina šī mērķa un dažādo tobrīd aktuālo sabiedrisko un privāto interešu starpā.

47 Tādēļ uz otro un trešo jautājumu ir jāatbild, ka dalībvalstīm, valsts tiesām īstenojot kontroli, ir pienākums — rīcības plāna ietvaros un īsterminā — vienīgi veikt pasākumus, lai līdz minimumam samazinātu robežvērtību vai trauksmes sliekšņu pārsniegšanas risku un pakāpeniski atgrieztos līmenī, kas zemāks par šīm vērtībām vai sliekšņiem, ņemot vērā visus faktus un pastāvošo interešu kopumu.

Par tiesāšanās izdevumiem

48 Attiecībā uz pamata prāvas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Tiesāšanās izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto lietas dalībnieku tiesāšanās izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (otrā palāta) nospriež:

1) Padomes 1996. gada 27. septembra Direktīvas 96/62/EK par apkārtējā gaisa kvalitātes novērtēšanu un pārvaldību, kura grozīta ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 29. septembra Regulu (EK) Nr. 1882/2003, 7. panta 3. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka robežvērtību vai trauksmes sliekšņu pārsniegšanas riska gadījumā tieši skartajām personām ir jābūt tiesībām pieprasīt kompetentajām valsts iestādēm izstrādāt rīcības plānu, kaut arī tām saskaņā ar valsts tiesībām ir pieejami arī citi līdzekļi, lai panāktu, ka šīs iestādes veic pasākumus pret gaisa piesārņojumu;

2) dalībvalstīm, valsts tiesām īstenojot kontroli, ir pienākums — rīcības plāna ietvaros un īsterminā — vienīgi veikt pasākumus, lai līdz minimumam samazinātu robežvērtību vai trauksmes sliekšņu pārsniegšanas risku un pakāpeniski atgrieztos līmenī, kas zemāks par šīm vērtībām vai sliekšņiem, ņemot vērā visus faktus un pastāvošo interešu kopumu.

[Paraksti]